

לה שנבו-סיר-ליניו

(Le Chambon Sur Lignon). עיירה במחוז לואר העילי (Haute Loire) שבדרום צרפת. תושב ל', פרוטסטנטים ברובם המכריע, נענו לקריאתו של הכומר אנדרה טרוקמה לסייע ליהודים נמלטים ולתת להם מחסה בבתיים פרטיים ובחוות וכן במוסדות ציבור בעיירה ובסביבתה. טרוקמה, שהוא ורעייתו מגדה יזמו את פעולת ההצלה רבת ההיקף ועמדו בראשה, בסיוע ארגונים בין-דתיים אחרים, תואר כמנהיג בחד וברוח החיה של ל', ורעייתו תוארה כ'מנוע' של הפעולה הגדולה. טרוקמה נענה תמיד לכול קריאה ובקשה לעזרה של יהודים הנתונים בסכנה שהמשטרה הגרמנית תגלה אותם. בכך סיכן טרוקמה את חייו ואת חיי רעייתו, ילדיו ובני עדתו. פליטים יהודים שוכנו לפרקי זמן שונים במוסדות ציבור, בבתי-ילדים ובבתים פרטיים בעיירה ואף אצל איכרים, ואחר נלקחו, בסיועם של אחרים כגון הכומר אדואר תייס, מנהל קולז' סונול (Cévenol), כמה מאותם יהודים, בשמות מזוייפים, למסעות מסוכנים דרך עיירות וכפרים לגבול שווייץ. שם הוברחו היהודים בחשאי אל מעבר לגבול לידי מסייעים פרוטסטנטים אחרים שהמתינו להם בצידו השני של הגבול, כי שלטונות שווייץ נהגו להחזיר יהודים שנתפסו בנסותם להימלט, וצריך היה לעוקפם.

דניאל טרוקמה, דודנו של אנדרה, ניהל את בית-הילדים מזון דה רוש (Maison des Roches) בל'. נראה שקצין גרמני ששהה בבית החלמה בל' הלשין עליו, וב-29 ביוני 1943 נאסר דניאל ונלקח לחקירה במולן (Moulins). הוא הודה בפה מלא בתפקיד שמלא בהצלת ילדים יהודים, נשלח למחזה הריכוז בוכנולד ובאפריל 1944 מת שם. גם אנדרה טרוקמה נאסר בידי רשויות וישי, אך שוחרר, למרות שסירב לחתום על התחייבות להימנע מלתת עוד סיוע ליהודים. בשנים 1941-1944 מצאו, על-פי אומדנים, 3,000-5,000 יהודים מיקלט בל'. כשנשאל על המניעים לעזרה שהושיט ליהודים אמר אחד מתושבי ל': 'עשינו את שהיינו צריכים לעשות... זה היה הדבר הטבעי ביותר לסייע לבני-אדם אלה'. פעולת ההצלה בל' היתה ייחודית בכך שיישוב שלם פעל יחד להצלת יהודים, וראה בכך חובה נוצרית. פייר סובאז', שנולד בל' לפליטים יהודים, הפיק סרט תיעודי על פעולת ההצלה שם, 'כלי הנשק הרוחני'.

ב-1971 העניק יד ושם תואר חסיד אומות העולם לאנדרה טרוקמה, וב-1976 – לדניאל טרוקמה, ב-1981 – לאדואר תייס, ועד כה זכו בתואר עוד 32 מתושבי ל' וסביבתה.